

**ΟΙ ΟΛΥΜΠΙΟΙ ΟΠΛΑΡΧΗΓΟΙ
ΔΗΜΟΣ ΤΖΑΧΕΙΛΑΔΣ ΚΑΙ ΔΙΑΜΑΝΤΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ
ΣΤΙΣ ΒΟΡ. ΣΠΟΡΑΔΕΣ (ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ 1832)**

Είναι γνωστή η δράση των δύο ολυμπίων οπλαρχηγών, του Δήμου Τζαχειλά και του Διαμαντή Νικολάου, κατά την επανάσταση του 1821.¹ Θυμίζουμε ότι ο Δήμος Τζαχειλάς έδρασε ως κλεφταρματολός στην περιοχή του Κάτω Ολύμπου και οργάνωσε πριν την Επανάσταση το ομώνυμο αρματολίκι με έδρα τη Ραψάνη.² Τους πρώτους μήνες του 1831 και με τη μεσολάβηση του Καποδίστρια κατέφυγε με πολλούς άνδρες του στη Σκόπελο, από όπου επέστρεψε στον Όλυμπο, τον Ιούνιο του ίδιου έτους. Φαίνεται, όμως, ότι η επιστροφή στον Όλυμπο ήταν σύντομη, καθώς τον επόμενο χρόνο ο Δήμος Τζαχειλάς κατάχθηκε στο στρατό της Ανατολικής Ελλάδος.³ Πριν, όμως, καταλήξει στη Σκιάθο πέρασε από την Αταλάντη, όπως αυτό φαίνεται σε

1

.Για τους Τζαχειλαίους, βλ. Ν. Κασομούλης, *Ενθυμήματα στρατιωτικά της επανάστασεως των Ελλήνων 1821-1833*, Αθήνα 1939, Α', 11, 16, 49, 187. Απ. Βακαλόπουλος, «Νέα στοιχεία για τα ελληνικά αρματολίκια και για την επανάσταση του Θύμιου Μπλαχάβα στη Θεσσαλία», *Μακεδονικόν Ημερολόγιον*, 17 (Θεσσαλονίκη 1947) 233, 241, 243, 503. Ο Τδιος, *Ιστορία της Μακεδονίας 1354-1833*, Θεσσαλονίκη 1988, 535, 632. Ακόμη Κώστας Σπανός, «Δήμος Τζαχειλάς», *Καρυά Ολύμπου*, 7 (Λάρισα 2005) 10-11. Για τον Διαμαντή Νικολάου, βλ. Ν. Κασομούλης, *ό.π.*, σ.τ.Α, 16, 65 και Κώστας Σπανός, «Δεκατέσσερα έγγραφα των αγωνιστών Νικολάου-Ολυμπίου», *Μακεδονικά*, 20 (Θεσσαλονίκη 1980) 283-306.

² .Θανάσης Δουμακής, «Το αρματολίκι του Κάτω Ολύμπου και οι Τζαχειλαίοι της Ραψάνης», *Πρακτικά Α' Ιστορικού Συνεδρίου Ραψάνης*, Λάρισα 1997, 35-46.

³ .Γιάννης Κολλιόπουλος, *Ληστές· η Κεντρική Ελλάδα στα μέσα του 19^{ου} αιώνα*, Ερμής, Αθήνα 1979, 18. Πρβλ. Κώστας Σπανός, *ό.π.*, σ.11.

επιστολή του προς τον Ιωάννη Κωλέττη από το Ταλάντι (Αταλάντη), τον Μάρτιο του 1832, και την οποία δημοσιεύουμε. Από το ανωτέρω έγγραφο πληροφορούμαστε ότι ο Δήμος Τζαχείλας βρισκόταν σε περίοδο ανάρρωσης από κάποιο τραύμα στο πόδι του και ότι ήταν έτοιμος να προσφέρει τις υπηρεσίες του στην πατρίδα με κάποια, όμως, ανταμοιβή. Τον επόμενο χρόνο βρέθηκε στον Όλυμπο, όπου συγκρούστηκε με τους προεστούς της Ραψάνης⁴. Ο έτερος οπλαρχηγός, ο Διαμαντής Νικολάου (1790-1856), έδρασε στους ορεινούς όγκους του Ολύμπου και των Πιερίων πριν το 1821, αλλά και μετά την έκρηξη της Επανάστασης. Μετά την καταστολή της επανάστασης στις ανωτέρω περιοχές (Απρίλιος -Μάιος 1822) κατέφυγε με την οικογένειά του στη Σκιάθο, όπου συνέχισε τη δράση του.⁵

Σύμφωνα με το υπ' αρ.602/28.10.1832 έγγραφο του Χριστόφορου Περραιβού, Διοικητή των Βόρειων Σποράδων και το υπ'αρ. 119/31.10.1832 της Δημογεροντίας Σκοπέλου, τα οποία δημοσιεύουμε, οι ανωτέρω αγωνιστές εμφανίζονται την περίοδο αυτή να δρουν στην περιοχή των Βόρειων Σποράδων:⁶ ο

4.Ιω.Λεονάρδος, *Νεωτάτη της Θεσσαλίας Χωρογραφία*, εισαγωγή, σχόλια, επιμέλεια Κώστας Σπανός, εκδ. «Θετταλός», Λάρισα 1992, 76. Αν βασιστούμε σ'έναν άλλο λόγο της ποχής, τον Αθ. Οικονομίδη, ο Δήμος Τζαχείλας τον Μάιο του ίδιου έτους διεξήγαγε στον Όλυμπο μία νικηφόρα μάχη με τους Οθωμανούς. Βλ.Αθ.Οικονομίδη, *Τα τραγούδια του Ολύμπου*, εν Αθήναις 1881, 11-12. Την άποψη αυτή του Αθ. Οικονομίδη δέχεται με επιφύλαξη και ο Απ. Βακαλόπουλος στην *Ιστορία της Μακεδονίας...*, ό.π.σ. 632. Μετά την κατάργηση του κλεφταρματολικού συστήματος το 1836 ο Δήμος Τζαχείλας κατέφυγε στη Λαμία, όπως άλλωστε και πολλοί αγωνιστές, όπου τον βρήκε ο θάνατος το 1839. Βλ.Περικλής Δουλμές, «Ένα τουρκικό μπουγιουρντί του 1836 για τη δίωξη των θεσσαλών κλεφταρματολών», *Θεσσαλικό Ημερολόγιο*, 8 (1985) 185-189 και Δ.Θ.Νάτσιος, «Θεσσαλοί αγωνιστές του 1821 αποβιβάσαντες στη Λαμία», *Πρακτικά 3ου Συνεδρίου Λαρισαϊκών Σπουδών*, Λάρισα 1997, 397

4

⁵ .Στη Σκιάθο ο Διαμαντής Νικολάου δεν ησύχασε. Σύμφωνα με την από 25.6.1865 αναφορά της χήρας του Μεταξιάς «προς την επί των θυσιών και αγώνων Επιτροπήν», την οποία δημοσίευσε ο Κώστας Σπανός το 1980, ο Διαμαντής Νικολάου ανέβηκε στον Όλυμπο, το 1828, με εντολή του Καποδίστρια για να επαναστατήσει την περιοχή. Ακόμη, από την ίδια αναφορά πληροφορούμαστε ότι πήρε μέρος στα γεγονότα της Κασσάνδρας (1821) και στις μάχες στα Βρυσάκια (1823), στη Σκιάθο (1823) κι ότι ξόδεψε συνολικά 430.000 γρόσια. Βλ.Κώστας Σπανός, «Δεκατέσσερα έγγραφα...», ό.π., σ.287.

⁶ .Στην περιοχή των Βόρειων Σποράδων, παλαιό καταφύγιο των Μακεδόνων αρματολών, εγκαταστάθηκαν την περίοδο αυτή και άλλοι αγωνιστές και αρκετά γυναικόπαιδα από την περιοχή του Ολύμπου και της Μακεδονίας.Ο

Διαμαντής Νικολάου στη Σκόπελο και ο Δήμος Τζαχείλας στη Σκιάθο. Στο πρώτο από αυτά, το οποίο είναι συνταγμένο στη Σκόπελο, αναφέρεται ότι ο καπετάν Δήμος Τζαχείλας και ο Ιωάννης Χυμευτός⁷ παρουσίασαν μία διαταγή της νεοσύστατης Στρατιωτικής Επιτροπής⁸ με την οποία ζητούσαν από τους Σκιαθίτες 10.820 γρόσια προκειμένου να αναλάβουν την τήρηση της τάξης. Ο Διαμαντής Νικολάου πάλι, στο ίδιο έγγραφο, εμφάνισε άλλη διαταγή της αυτής επιτροπής με την οποία ζητούσε να πληρωθεί 2.000 γρόσια από τον τελώνη της Σκοπέλου. Ο Χριστόφορος Περραιβός, όμως, διαφωνεί με τις

Στέφανος Παπαδόπουλος (*Μακεδονικά*, 1965) συμπληρώνει ότι από τότε κανένα αξιόλογο επαναστατικό κίνημα δεν γίνεται στη Μακεδονία. Έως το τέλος του αγώνα δεν μνημονεύονται παρά μόνο δυο-τρεις μικροεπιχειρήσεις. Η στροφή, όμως, στη συνέχεια πολλών από τους αγωνιστές αυτούς στην πειρατεία και στη ληστεία είχε ως αποτέλεσμα να προκληθεί γενική δυσαρέσκεια στους ντόπιους πληθυσμούς. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση των Ελλήνων να καταλάβουν το Τρίκερι, τον Δεκέμβριο του 1827. Η επιχείρηση, η οποία οργανώθηκε από τους οπλαρχηγούς της Ρούμελης, με τη συμμετοχή του Καρατάσου, του Γκάτσου και άλλων Θεσσαλομακεδόνων, απέτυχε. Αιτία της αποτυχίας στάθηκε και το γεγονός ότι οι ντόπιοι πληθυσμοί, μνήμονες των λεηλασιών τις οποίες υπέστησαν από τους εγκατεστημένους στις Βόρειες Σποράδες στρατιωτικούς, δεν έδειξαν καμία διάθεση να βοηθήσουν. Βλ. Οδυσσέας Δημητρακόπουλος, «Τα πολεμικά γεγονότα από τον Οκτώβριο ως τον Δεκέμβριο του 1827», *ΙΕΕ*, 12 (1975) 471. Αυτό βέβαια δεν σημαίνει διόλου ότι οι ανωτέρω αγωνιστές έπαψαν να ενδιαφέρονται για την τύχη της Επανάστασης στη Θεσσαλία και στη Μακεδονία, όπως τουλάχιστον αποδεικνύεται από έγγραφα τα οποία απηύθυναν προς την κυβέρνηση, στα οποία δήλωναν ότι ήταν έτοιμοι να πολεμήσουν.

Μετά την ανάληψη της διακυβέρνησης της χώρας από τον Ιωάννη Καποδίστρια, τον Ιανουάριο του 1828, καταβλήθηκε προσπάθεια για την καταστολή της πειρατείας, η οποία, με ορμητήριο τις Βόρειες Σποράδες και τη Γραμβούσα της Κρήτης, μάστιζε το Αιγαίο. Την επιχείρηση εναντίον των πειρατών των Βόρειων Σποράδων ανέθεσε ο κυβερνήτης στον Ανδρέα Μιαούλη, ο οποίος στις 18 Φεβρουαρίου του 1828 εξέπλευσε από τον Πόρο και τους εξανάγκασε να παραδοθούν αμαχητί μέσα σε λίγες μέρες. Βλ. Αλέξανδρος Δεσποτόπουλος, «Η καταστολή της πειρατείας και η εξάλειψη της ληστείας», *ΙΕΕ*, 12 (1975) 489.

⁷ Ο Ιωάννης Χυμευτός, γεννήθηκε το 1803 στα Παζαράκια (Κρουσηγή) της Χαλκιδικής. Συμμετείχε με τον αδελφό του Αναστάσιο και άλλα μέλη της οικογένειάς του στην επανάσταση της Χαλκιδικής το 1821. Το 1828 κατατάχθηκε με τον βαθμό του εκατόνταρχου στη ΣΤ' εκατονταρχία της Ζ' χιλιαρχίας. Το 1844 πέρασε από την «νευρογνητική υπηρεσίαν» στην τάξη των προικοδοτημένων αξιωμαικών της Φάλαγγας ως λοχαγός. Απεβίωσε στη Νέα Πέλλα μετά το 1874. Τις πληροφορίες τις αντλήσαμε από το υπό έκδοση βιβλίο για τους αγωνιστές της Χαλκιδικής του ερευνητή Νικολάου Παπαοικονόμου, τον οποίο και ευχαριστούμε.

ανωτέρω προτάσεις και αφού περιγράφει με κάθε λεπτομέρεια τη δεινή θέση στην οποία βρίσκονταν οι κάτοικοι των νησιών, ζητεί από την Κυβέρνηση την αποστολή ναυτικής δύναμης και ενός ναυάρχου για την καταπολέμηση της πειρατείας. Οι δε κάτοικοι των νησιών είναι πρόθυμοι να συνεισφέρουν για την κάλυψη των εξόδων διαμονής της ανωτέρω ναυτικής δύναμης στα δύο νησιά.

Στο άλλο έγγραφο, η Δημογεροντία Σκοπέλου απευθύνεται προς τη Διοικητική Επιτροπή της Ελλάδας,⁹ την οποία και ενημερώνει ότι Στρατιωτική Επιτροπή απέστειλε τον καπετάν Δήμο Τζαχείλα με δεκαεφτά στρατιώτες στη νήσο Σκιάθο και τον καπετάν Διαμαντή Νικολάου στη Σκόπελο, σύμφωνα με το υπ' αριθ. 12 έγγραφό της. Η αποστολή των ανωτέρω αφορούσε, προφανώς, την τήρηση της τάξης. Η Στρατιωτική Επιτροπή, μάλιστα, όριζε και το ποσό των 10.820 γροσίων, τα οποία όφειλε να διαθέσει η κοινότητα της Σκιάθου για τη διατροφή του στρατιωτικού σώματος του καπετάν Δήμου Τζαχείλα, ενώ για τον Διαμαντή Νικολάου ζητούσε να διατεθεί το ποσό των 2.000 γροσίων μέσω του τελωνείου της Σκοπέλου. Μάλιστα οι στρατιωτικοί που εγκαταστάθηκαν στα δύο νησιά υποδείκνυαν τη διενέργεια ενός «υπέρογκου εράνου», όπως αναφέρεται, ο οποίος θα διατεθεί για την αποστολή στρατιωτικής δύναμης στα εν λόγω νησιά.

Η παρουσία, όμως, των δύο οπλαρχηγών στην περιοχή δεν αποτελούσε εγγύηση για την τήρηση της τάξης' απεναντίας, η Δημογεροντία της Σκοπέλου σημειώνει ότι η πειρατεία απειλεί και πάλι την ασφάλεια των νησιών και εκφράζει την ανησυχία των κατοίκων, καθώς αυτοί ανακαλούν στη μνήμη τους όσα δεινά υπέφεραν από την παρουσία των στρατιωτικών τα προηγούμενα

⁸ .Η σύστασή της ανωτέρω επιτροπής, καθώς δεν έχουμε βρει κάποια άλλη πληροφορία, ήταν άτυπη. Από την επιστολή όμως του Δήμου Τζαχείλα προς τον Κωλέττη (24.03.1832, την οποία δημοσιεύουμε, και από την εν συνεχεία ικανοποίηση του αιτήματός του να τοποθετηθεί στη νήσο Σκιάθο κατά παραγγελία της ανωτέρω Στρατιωτικής Επιτροπής (έγγραφο της Δημογεροντίας Σκοπέλου της 31.10.1832), προκύπτει ότι η σύστασή της δεν έγινε εν αγνοία του Κωλέττη, ο οποίος την εποχή αυτή αποκτά όλο και μεγαλύτερη πολιτική δύναμη.

⁹ .Η Διοικητική Επιτροπή της Ελλάδος συγκροτήθηκε στις 27 Σεπτεμβρίου του 1831, την ίδια μέρα της δολοφονίας του Ιωάννη Καποδίστρια. Η Επιτροπή ήταν τριμελής με πρόεδρο τον Αυγουστίνο Καποδίστρια και μέλη τον Θεόδωρο Κολοκοτρώνη και τον Ιωάννη Κωλέττη. Κύριος σκοπός της ήταν η διαφύλαξη της ησυχίας και ασφάλειας της χώρας και η άμεση σύγκληση της Εθνικής Συνέλευσης. Όμως, λόγω της ρευστής κατάστασης, η σύνθεσή της συνεχώς άλλαζε. Βλ. Κωνσταντίνος Βακαλόπουλος, «Τα πολιτικά γεγονότα κατά το 1827», *ΙΙΕ*, 12 (1975) 563.

χρόνια. Για τούτο παρακαλούν τη Διοικητική Επιτροπή να αποστείλει δύο πολεμικά πλοία, τη δε πληρωμή των μισθών των ναυτών υπόσχονται ότι θα αναλάβουν οι ίδιοι κάτοικοι, στην περίπτωση που το εθνικό ταμείο αδυνατεί να καταβάλει τα απαιτούμενα χρήματα. Αποστέλλεται, μάλιστα, εκ μέρους των κοινοτήτων των εν λόγω νησιών ο καπετάν Κωνσταντίνος Γριμανέλης,¹⁰ ο οποίος θα εκθέσει με κάθε λεπτομέρεια τα συμβαίνοντα. Στο τέλος η Δημογεροντία της Σκοπέλου εκφράζει προς τη Διοικητική Επιτροπή την πλήρη εμπιστοσύνη της, ότι αυτή θα πράξει ό,τι απαιτείται για την απαλλαγή της περιοχής από τα επικείμενα δεινά.

Το τέταρτο έγγραφο, που δημοσιεύουμε, με ημερομηνία 3 Νοεμβρίου 1832, σχετίζεται με τα προηγούμενα, καθώς αναφέρεται στο καθεστώς γενικότερης αναρχίας που επικρατούσε στο στράτευμα την περίοδο αυτή. Αποστέλλεται από τη Διοικητική Επιτροπή της Ελλάδος προς «άπαντας κατά την επικράτειαν στρατιωτικούς», στους οποίους υπενθυμίζει παλαιότερο έγγραφό της, σύμφωνα με το οποίο τους καλούσε να επανέλθουν στην ομόνοια και στην ευταξία και να πάψουν να διαρπάζουν τις περιουσίες των κατοίκων. Εν συνεχεία, δηλώνει την πρόθεσή της για την αναδιάταξη των στρατευμάτων με την απόλυση εκείνων που μετακινήθηκαν με τις οικογένειές τους στη Νότια Ελλάδα. Βεβαιώνει δε ότι είναι υποχρεωμένη να λάβει τα προσηκόντα μέτρα για την εμπέδωση της τάξης, μετά τις διαμαρτυρίες των κατοίκων της περιφέρειας, ενόψει μάλιστα και της επικείμενης άφιξης του νέου μονάρχη στην Ελλάδα.

Το πέμπτο έγγραφο, με ημερομηνία 6 Αυγούστου 1832, αποστέλλεται από τον Χριστόφορο Περραιβό, διοικητή των Βόρειων Σποράδων,¹¹ προς τη Γραμματεία της Επικρατείας, με το οποίο ο αποστολέας διαβιβάζει εσώκλειστη επιστολή της Δημογεροντίας Σκιάθου, σχετική με τις εργασίες της Ε΄ Εθνικής Συνελεύσεως του Άργους (1831-1832). Σημειωτέον ότι ο

¹⁰ . Ο Κωνσταντίνος Γριμανέλης υπήρξε δημογέροντας και συμβολαιογράφος. Την πληροφορία την οφείλουμε στον Κωνσταντίνο Καλλιανό, ιστορικό ερευνητή.

¹¹ . Ο Χριστόφορος Περραιβός (1773-1863), κατηγορήθηκε ως αντικαποδιστριακός, δικάστηκε και καταδικάστηκε από το Ειδικό Πολεμικό Δικαστήριο σε εξάμηνη φυλάκιση. Μετά την έκτιση της ποινής του και τη δολοφονία του Καποδίστρια, η λεγόμενη Διοικητική Επιτροπή τον διόρισε διοικητή της Σκοπέλου και αργότερα η διοίκηση του Όθωνα έπαρχο της Φθιώτιδας. Βλ. Μιχάλης Παπαμιχαήλ, «Ο Χριστόφορος Περραιβός διοικητής της Σκοπέλου και έπαρχος της Φθιώτιδας. Εννιά ανέκδοτα έγγραφα (21.4.1832-29.10.1934)», *Θεσσαλικό Ημερολόγιο*, 57 (2010) 281-288.

Χρ. Περραιβός, εκτός από διοικητής της Σκοπέλου, εκλέχθηκε και πληρεξούσιος με άλλους πέντε Θεσσαλομάγνητες για την Ε΄ Εθνοσυνέλευση.¹²

Η ΕΚΔΟΣΗ ΤΩΝ ΕΓΓΡΑΦΩΝ

1°/24.03.1824

Αριθμ. 714

Εκλαμπρότατε !

Κύριε το από της 16. Μαρτίου φιλικόν της γράμμα¹³ ανα/χείρας έχω, εκ του οποίου εχάρην άμετρος διά το αίσιον της/ περιποθήτου μοι υγείας σας. καγώ χάρις τω αγίω θεώ ανέλ/αβον ολίγον από τον πόδαν μου, κ(αι) τρόπον τινά άρχισα να πα/τώ.Όθεν εγώ είχον και έχω πάντοτε τον ζήλον κ(αι)την επιθυμ/ίαν να δουλεύσω την φιλιτάτην πατρίδα όπου η ανάγκη το καλέ/ση. διά δε αγώνας, κόπους κ(αι)χρήματα δεν θεωρώ, αμμή / η πατρίς να λάβη τους ελευθέρους νόμους της κ(αι)εμέ βέβαια δεν / θέλει με αφήσει απρομήθευτον.¹⁴ εγώ είμαι όλος δι'όλον αφιαιρομέ/νος εις την ευγένειάν σας.
μένω ο ταπεινός σας
δημος τζαχηλας

Ταλάντι. Τη 24.
Μαρτίω 1832

Πίσω σελίδα:
Δήμος Τζαχήλας
Τω Κωλέττη

¹² .Οι άλλοι πέντε ήταν: Κωνσταντάκης Γ. Σχοινάς, Αναστάσιος Ελαιών, Κ. Α. Οικονομίδης, Δρόσος Μανσόλας και Γεώργιος Σαμσαρέλος. Για τους πληρεξούσιους της Ε΄ Εθνικής Συνέλευσης, βλ. Μιχάλης Παπαμιχαήλ, «Οι Θεσσαλοί πληρεξούσιοι των Δ΄ και Ε΄ Εθνοσυνελεύσεων του Άργους (1829, 1831)», *Θεσσαλικό Ημερολόγιο*, 55 (2009) 284-285.

¹³ .Εννοεί το γράμμα της εκλαμπρότητος, δηλαδή του Κωλέττη. Η φράση αυτή, όμως, δείχνει και την ύπαρξη αλληλογραφίας μεταξύ των δύο ανδρών και αυτό γίνεται γνωστό για πρώτη φορά.

¹⁴ .Οι περισσότεροι αγωνιστές την περίοδο αυτή είναι σε πολύ δύσκολη οικονομική κατάσταση. Πάντως ο Κωλέττης ανταποκρίθηκε θετικά στο αίτημα του Τζαχίλα και με δική του, προφανώς, παρέμβαση στη Στρατιωική Επιτροπή τοποθετήθηκε στη Σκιάθο.

Πηγή: Ακαδημία Αθηνών, ΚΕΙΝΕ, Αρχείο Ιω. Κωλέττη (Τμήμα
Ιδρύματος Τσοσίτσα), φ. 50, αρ. 714.

2ο / 28.10.1832

Αρ.602

Ελληνική Πολιτεία

161

Προς την Σεβαστήν Κυβέρνησιν

Ο Διοικητής Σκοπέλου κλπ.

Δεινά ανυπέβλητα πανταχόθεν επερικύκλωσαν το τμήμα
τούτο και μολονότι ευρισκόμεθα εις το Αιγαίον το ησυχότερον
της Ελλάδος μέρος, μολαταύτα, ως γειτνιάζοντας με την
Στερεάν και απομεμακρυσμένοι από το κέντρον των λοιπών
νήσων, καταπολεμούμεθα από την επάρατον πειρατείαν και την
αταξίαν των στρατιωτικών μας.

Πολλάκις αναφέραμεν και προς την Σ. Κυβέρνησιν, και προς
τον Ναύαρχον μετά την απευκταίαν συντριβήν των δύο εθνικών
πλοιαρίων, την αναγκαιοτάτην παρουσίαν μικράς θαλασσίου
δυνάμεως εις το τμήμα τούτο, αλλ' εισέτι κατά δυστυχίαν τίποτε
δεν εφάνη. Το εμπόριόν μας καταπολεμούμενον εκνεκρούται
ημέραν παρ' ημέραν, η αταξία των στρατιωτικών επαπειλεί να
καταστήση εντός ολίγου, και τούτο το τμήμα ως τας λοιπάς της
στερεάς επαρχίας.

Επασχίσσαμεν όλαις δυνάμεσι και διά της επιρροής της
Κυβερνήσεώς μας, και διά της παλαιάς σχέσεως με τους
γειτνιάζοντας διαφόρους οπλαρχηγούς, μετά των οποίων, ως
στρατιωτικοί, πολλάκις συνηγωνίσθημεν, διά να φυλάξωμεν το
τμήμα τούτο από τα δεινά της αναρχίας και της αταξίας, το
οποίον ως τώρα με την θείαν βοήθειαν επιτύχαμεν' αλλά
προχθές μας επαρουσίασαν ο Κ(απετάν) Δήμος Τζαχείλας και
Ιωάννης Χυμευτός διαταγήν της εν τη Ανατολική Ελλάδι
νεοσυσταθείσης Στρατιωτικής Επιτροπής υπ' αριθ. 12 προς τους
πολίτας της Σκιάθου διά να τοις μετρήσωσι γρόσια 12.820, και
σήμερον ωσαύτως ο Κ(απετάν) Διαμαντής Νικολάου ετέραν υπ'
αριθ..... της αυτής επιτροπής προς τον Τελώνην Σκοπέλου διά
να τω μετρήσωσι γρόσια 2.000. Η Διοίκησις σπεύσασα να
απομαμακρύνη κατά πρώτον τας παρανόμους ταύτας διαταγάς διά
της υπ' αριθμόν 962 απαντήσεώς της, αποστέλλει εσώκλειστα
τ' αντίγραφα τόσον των διαταγών ρηθείσης Επιτροπής, όσον και
των απαντήσεών της προς ακριβεστέραν των εκθετομένων
κατάληψιν. Μόλαταύτα η θέσις μας απαιτεί άνευ αναβολής

θαλάσσιαν δύναμιν διά να ασφαλισθώμεν από μεγαλύτερα περιμενόμενα δυστυχήματα και να καταβληθή η επάρατος πειρατεία, ήτις προξενούσα καθ' ημέραν δεινά ανυπόφορα εις τα πλοία τούτου του τμήματος, προσθέτει, ως γνωστόν, εις όλον το έθνος, ως μη ώφειλεν, ανεξάλειπτον όνειδος.

Γνωρίζοντας καλώς την ανέχειαν του ταμείου μας υποφέρομεν αρκετά διά να πείσωμεν τους κατοίκους του τμήματός μας να συνεισφέρωσιν εκ του υστερήματός των ό,τι δύνανται ώστε να διαμείνη η περιμενομένη θαλάσσιος δύναμις ενταύθα έως ότου συν θεώ τακτοποιηθώσι τα πράγματα' ούτοι δε συναισθανόμενοι τον επικείμενον αυτοίς κίνδυνον υπήκουσαν εσχάτως εις τας προτροπάς μας, υποσχεθέντες ανάλογον συνεισφοράν διά των Δημογεροντιών και των προκρίτων αυτών. Διά ταύτα παρακαλείται η Σ. Κυβέρνησις να επιταχύνη άνευ αναβολής την αποστολήν των αναγκαίων πλοίων όσα ήθελον εγκριθώσι παρ' αυτής και του Ναυάρχου, και αν ποτέ ταύτα ήθελον λάβη χρείαν τροφών και μισθοδοσίας μετά τον ερχομόν των διά την μεγίστην ανέχειαν του Ταμείου, οι κάτοικοι του τμήματος ανεξαιρέτως είν' έτοιμοι να τα συνεισφέρωσιν εκ του υστερήματός των εν ονόματι της Σ. Κυβερνήσεως.

Πεζός¹⁵ επίτηδες φέρει την παρούσαν μας προς την Σ. Κυβέρνησιν διά το κατεπείγον και το κρίσιμον της θέσεως του τμήματος τούτου, και παρακαλούμεν τόσον ημείς, όσον και οι εκαταφοβισμένοι πολίται να επιταχυνθή οίοντε η αποστολή της ρηθείσης δυνάμεως, διά να μην γίνεται θύμα αλγεινόν της πειρατείας και της επιδρομής των ατάκτων στρατιωτικών μας εις το μικρόν τούτο διάστημα μετά το οποίον θέλωσιν εύρει εξάπαντος την ευδαιμονίαν και την περιμενομένην Αντιβασιλείαν, αλλά γυμνοί και τετραχληλισμένοι.¹⁶
Υποσημειούμεθα με το ανήκον σέβας

Εν Σκοπέλω, την 28 Οκτωβρίου 1932

Ο Διοικητής
(Τ. Σ.)
Χρ. Περραιβός

ΠΗΓΗ: ΓΑΚ, Συλλογή Βλαχογιάννη, Περίοδος Καποδίστρια, Κατάλογος Α' / Γεν. Γραμματεία (1828-1836), φακ. 136, 161.

¹⁵ .Εννοεί τον γραμματοκομιστή.

¹⁶ .Τετραχληλισμένοι καταπονημένοι.

Πρός τήν Σ. Διοικητικήν Ἐπιτροπήν τῆς Ἑλλάδος

Ἡ Δημογεροντία Σκοπέλου

Ἡ ἐπί τῶν κατά τήν ἀνατολικήν Ἑλλάδα στρατιωτικῶν σωμάτων συσταθεῖσα παρά τῶν ἰδίων στρατιωτικῆ Ἐπιτροπῆ, διά τοῦ ὑπ' ἀριθ. 12 ἐγγράφου της, ἐξαποστείλασα εἰς Σκιάθον τόν Κ.(απετάν) Δ. Τζαχίλαν, ὀλύμπιον μέ δέκα ἐπτὰ στρατιώτας, διατάττει τήν κοινότητα τῆς ῥηθείσης νήσου νά δώσῃ πρός τόν εἰρημένον Κ. Δ. Τζαχίλαν γρόσια δέκα χιλιάδες ὀκτακόσια εἴκοσι, διά τά ὅποια μένουσιν οἱ εἰρημένοι στρατιῶται εἰς τήν αὐτήν νήσον τρεφόμενοι ἀπό τήν κοινότητα, ἄχρις ὅτου λάβωσι τά αὐτά χρήματα.

Ἡ αὐτή στρατιωτικῆ Ἐπιτροπῆ διατάττει καί τό τελωνεῖον τῆς Σκοπέλου νά **μετρήσῃ** πρός τόν ἐνταῦθα ἐλθόντα Κ.(απετάν) Διαμαντή Νικολάου ὀλύμπιον γρόσια δύο χιλιάδες.

Οἱ αὐτοί εἰς τάς νήσους μας ἐλθόντες στρατιωτικοί λέγουσιν ὅτι ἦτον λόγος νά **ἐπιβληθῇ** παρά τῆς διαληφθείσης στρατιωτικῆς Ἐπιτροπῆς ἔτι ὑπέρογκος ἔρανος εἰς τό αὐτό τμήμα μας καί νά συναχθῇ διά τῆς εἰς τάς νήσους μας ἐξαποστολῆς στρατιωτικῆς δυνάμεως.

Ἡ δέ ἀναβλαστήσασα καί ἀύξανομένη πειρατεία ἔχει πολιορκημένον ὅλον τό τμήμα.¹⁷

Οἱ δυστυχεῖς κάτοικοι τῶν νήσων μή ἔχοντες ὑπ' ὄψιν των τά ὅποια προέπαθον καί ὑπέφερον δεινά, τά ὅποια εἶναι γνωστά τοῖς πᾶσι ἀπό τούς τότε εἰς αὐτούς διημερεύοντας στρατιωτικούς, ἀκούοντας καί βλέποντας μέ μεγάλην των λύπην τά ἀνωτέρω ἐκτεθέντα προοίμια αὐτῶν ἐκείνων προλαβόντων παθῶν,¹⁸ ἔντρομοι λαμβάνουν τήν τιμήν νά παρακαλέσουν θερμῶς τήν Σ. Διοικητικήν Ἐπιτροπήν διά τῆς Δημογεροντίας ταύτης,¹⁹ ζητώντας τήν ἄμεσον βοήθειαν καί ὑπεράσπισίν της, ἥτις εἶναι ἡ ταχυτάτη ἀποστολή δύο ἐθνικῶν πολεμικῶν πλοίων καί ἐάν κατά περίστασιν πρός τό παρόν ἤθελον ὑστερηται χρημάτων τό

¹⁷ .Φαίνεται ὅτι ἡ πειρατεία, μετά τῆ δολοφονία του Καποδίστρια, ἔκανε καί πάλι τήν εμφάνισή της.

¹⁸ .Οἱ κάτοικοι των εν λόγω νησιῶν δεν ἦταν δυνατό να γνωρίζουν ὅλες τις πράξεις αυθαιρεσίας των στρατιωτικῶν, τις οποίες, ὁμως, ἀκουσαν ἀργότερα ἀπό ἀφηγήσεις.

¹⁹ .Το κείμενο εἶναι διατυπωμένο με πολύ ἐξυπνο τρόπο. Ἡ Δημογεροντία Σκοπέλου ἀποφεύγει να πάρει θέση ἡ ἴδια ἀπέναντι στα γεγονότα καί ἐμφανίζει τους κατοίκους των νησιῶν να εἶναι τρομοκρατημένοι για ὅ,τι πρόκειται να συμβεῖ.

έθνικόν ταμείον, υπόσχονται οί δυστυχεῖς κάτοικοι ἐκ τοῦ ὑστερήματός των τήν πληρωμήν τῶν μισθῶν τῶν ναυτῶν τῶν ἐλευσομένων ἔθν. πλοίων.

Ἐνεκα τούτων ἀπάντων ἐξαποστέλλεται παρά τῶν κοινοτήτων μας καί ὁ Κ(απετάν) Κωνσταντῖνος Γριμανέλης συμπολίτης μας, ὅστις ἀφ' οὔ **προσφέρει** τά πρὸς τήν Σ. Διοικητικὴν Ἐπιτροπὴν ὀφειλόμενα σεβάσματά μας, θέλει ἐκθέσει ὑπ' ὄψιν τῆς Σ. Κυβερνήσεως τά πάντα ἀκριβέστερον.

Πεποιθότες εἰς τήν πατρικὴν κηδεμονίαν τῆς Σ. Διοικητικῆς Ἐπιτροπῆς δέν ἀμφιβάλλομεν ὅτι θέλει ἐνεργήσει πᾶν ὅ,τι ἀπαιτῆται διὰ τήν σωτηρίαν²⁰ καί ἀπολύτρωσιν τῆς τῶν ἐπικειμένων δεινῶν **του** πολυπαθοῦς τμήματός μας. Καί μέ βαθύτατον σέβας ὑποσημειούμεθα.

Τῆ: 31η ὀκτωμβρίου 1832. Ἐν Σκοπέλῳ.

(τ.σ)

Οἱ Δημογέροντες
Γ. Γεωργάρας²¹

ΔΗΜΟΓΕΡΟΝΤΙΑ ΣΚΟΠΕΛΟΥ

Α: Γεωργίου²²
Ζ: Δημητρίου²³

Γ: Νικολαΐδης²⁴

ΠΗΓΗ: ΓΑΚ, Συλλογὴ Βλαχογιάννη, Περίοδος Καποδίστρια, Κατάλογος Α' / Γεν. Γραμματεία. Διοικητικὴ Ἐπιτροπὴ, φάκ. 100, αρ. 23.

4°/3.11.1832

²⁰ .Ἐννοεῖ τὴν περιοχὴ τῶν Βόρειων Σποράδων.

²¹ .Ο Γιάννος Γεωργάρας ἐκτός ἀπὸ δημογέροντας υπῆρξε καὶ πληρεξούσιος ἀγιορείτικων μονῶν στὴ Σκόπελο, καθὼς καὶ δήμαρχος.

²² .Ο Αντωνάκης Γεωργίου ἢ Γεωργιάδης υπῆρξε πρῶτος δήμαρχος Σκοπέλου μετὰ τὴν κατάργησι τῶν Δημογεροντιῶν τὸ 1834-35.

²³ .Ο Ζαχαρίας Δημητρίου, γόνος παλαιᾶς σκοπελίτικης οἰκογένειας, ἦταν καραβοκύρης.

²⁴ .Ο Γιάννος Νικολαΐδης ἦταν ὁ τελευταῖος δημογέροντας καὶ ἀργότερα ὁ πρῶτος συμβολαιογράφος. Ευχαριστοῦμε τὸν Κωσταντῖνο Καλλιανό, ἱστορικὸ ερευνητῆ, γιὰ τὶς πληροφορίες τοῦ σχετικὰ με τοὺς σκοπελίτες δημογέροντες.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ
Η ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πρός άπαντας τούς κατά τήν Έπικράτειαν
Στρατιωτικούς.

Κατ' έπανάληψιν έπροσκάλεσεν ήδη ή Κυβέρνησις και στρατιώτας και άξιωμαικούς να έπανεέλθωσιν εις τήν όμόνοιαν και ευταξίαν, να παύσωσι διαρπάζοντες αυθαιρέτως τά των πολιτών και του δημοσίου, να έπιστρέψωσι εις όντινα άνήκον τά άρπαγέντα. Διαφυλάττουσα δε τό δικαίωμα της άγωγής και εις τό δημόσιον και μερικώς εις ένα έκαστον, διεμαρτυρήθη κατά των πρωτουργών και πρωταιτίων των τοιούτων και αυθαιρέτων και καταχρηστικών πράξεων.²⁵

Διεκήρυξε συγχρόνως τήν απόλυσιν των έπαρχιακών σωμάτων, και διέταξε τον περιορισμόν εις τάς καταλλήλους θέσεις των, και υπό τούς άνήκοντας Αρχηγούς των πρότερον σταθερώς μετελθόντων τό έργον του στρατιώτου.

Τά υπαγορευμένα αυτα μέτρα από λόγους ίσχυροτάτους, βάσιν έχοντας τήν δικαιοσύνην, τήν κατάστασιν του ταμείου, των πολιτών τήν ασφάλειαν και των στρατιωτικών αυτών τό άληθές συμφέρον, διεσαφηνίσθησαν ήδη αποχρώντως από τάς υπ' Αρ. 2088, 2089, 2115 και 106 προκηρύξεις και έγκυκλίους.

Αλλά μέ λύπην της θεωρεϊ ή κυβέρνησις, ότι δεν έφεραν αυται εισέτι όλον τό επιθυμητόν αποτέλεσμα, και ότι τά φιλοτάραχα πνεύματα, και ή άκόρεστος τινων πλεονεξία σπρώχνουν μέν αυτούς εις τάς πλέον άξιοποιήτους και έγκληματικές επιχειρήσεις, γίνονται δε καθεκάστην μεγάλων ζημιών πρόξενοι και εις τον λαόν και εις τό ταμείον.

Κατά συνέπειαν εν τοσοούτω των προδιακηρυχθέντων, και σύμφωνα μέ όσα ή κατάστασις του Κράτους εις τήν παραμονήν της άφίξεως της Βασιλικής Αρχής απαιτεϊ, ή Κυβέρνησις σπεύδει να **διατάξη** εν γένει, και χωρίς τινός έξαιρέσεως, όλους τούς στρατιωτικούς, όσοι ευρισκόμενοι εις οποιασδήποτε θέσεις και σώματα, άνήκοντες δε εις τά έντός των όρίων μέρη, και έχοντες εις τάς Έλληνικάς έπαρχίας τάς οικίας των και τήν σταθεράν διαμονήν, ν' απέλθωσιν εκαστος εις τάς έστίας των και μεταξύ των οικογενειών των,²⁶ λαμβάνοντες παρά των άνηκόντων Αρχηγών έγγραφον απόδειξιν περί του χρόνου, καθ'

²⁵ .Εννοεί ότι τόσο το δημόσιο όσο και ο καθένας ατομικά δεν παραιτείται του δικαιώματος της άγωγής για αυθαιρέτες από τους στρατιωτικούς πράξεις.

²⁶ .Καλούνται οι στρατιωτικοί που μετακινήθηκαν με τις οικογένειές τους σε διάφορες περιοχές της χώρας να επανέλθουν στις εστίες τους.

ὄν ὑπ' αὐτούς ὑπηρετήσαν, χωρίς ἐκ τοῦ τοιοῦτου μέτρου νά υπολάβωσιν,²⁷ ὅτι προσβάλλονται τά δίκαια καί αἱ εὐλογοὶ ἀπαιτήσεις των, ἐφησυχάζοντες εἰς τά ἴδια θέλουν περιμείνει ἄχρις ὅτου ἢ μετ' ὀλίγον φθάνουσα Βασιλική Ἀρχή **λάβη** τά ὀριστικά περί στρατιωτικοῦ διοργανισμοῦ καί στρατιωτικῶν δικαιωμάτων μέτρα. Οἱ δέ Ἀρχηγοί καί Ἀξιωματικοί θέλουν παραμείνει εἰς τὰς ὁποίας εὐρίσκονται θέσεις μέ μόνους τους ἀρχαίους Ἑλληνας στρατιώτας, τοὺς μὴν ἔχοντας ἐντός τῶν ὀρίων ἐστίας, οἰκογενείας, ἢ σταθεράν διαμονήν.²⁸

Ἡ κατάστασις τοῦ Κράτους καί ἡ θέσις τῆς Κυβερνήσεως ἀποκαθιστῶσιν ἀπολύτως ἀναγκαίαν τήν πραγματοποίησιν αὐτοῦ τοῦ μέτρου. Ἄλλως δέ, καί οἱ ἀπαυδήσαντες ἀπό τὰς στρατιωτικὰς ἀπαιτήσεις καί καταχρήσεις λαοί τῶν ἐπαρχιῶν οὔτε **χρεωστοῦσιν**, οὔτε δύνανται πλέον νά καταφανίζονται φορολογούμενοι ἀπό ἀπροσδιόριστον ἀριθμόν ὠπλισμένων δυνάμεων, καί τρέφοντες αὐτάς ἐκ τοῦ στερήματος, ἐνῶ τήν ἀπό τὰς σημαίας ἐνεργητικὴν διατήρησιν, πρό πολλοῦ ἔπαυσαν νά ὑπάρχουν λόγοι ἀποχρῶντες διὰ νά δικαιολογήσουν.²⁹

Ταῦτα διακηρύττουσα καί διατάττουσα ἡ Κυβέρνησις ἐκπληροῖ χρέος ἱερόν πρὸς τὸ Ἔθνος καί τὸν Σ. αὐτοῦ Μονάρχην. Εἶναι χρέος τῶν στρατιωτικῶν νά ὑπακούσουν καί νά μὴ θελήσουν, ἐπιμένοντες εἰς στάσιν ἔργων ἐναντίον τῶν συμφερόντων καί τῆς ἡσυχίας τοῦ Ἔθνους, ἐναντίον εἰς τὰς διαταγὰς τῆς προσωρινῆς τοῦ Κυβερνήσεως,³⁰ νά ἐπαυξήσωσι τὸ μέγα βάρος τῆς εὐθύνης, τὸ ὁποῖον ἢ ἀπείθεια, ἢ ἀταξία, καί αἱ καταχρήσεις θέλουν σύρει κατ' αὐτῶν. Ἐλπίζομεν καί εὐχόμεθα νά γνωρίσουν τέλος πάντων καί ὡς πολῖται, καί ὡς στρατιῶται τ' ἀληθῆ συμφέροντά των, καί νά ἐξασφαλίσουν ὅσον ἐνεστι, συμμορφούμενοι μέ τὰ εἰς τήν παροῦσαν καί προλαβούσας διαταχθέντα.³¹

Ἐν Ναυπλίῳ, τὴν 3 Νοεμβρίου 1832.

Ἡ Διοικητικὴ Ἐπιτροπὴ

Α. ΖΑΗΜΗΣ
Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ
Α. ΜΕΤΑΞΑΣ

Ὁ ἐπί τῶν Στρατ. Γραμματεὺς Κ. ΖΩΓΡΑΦΟΣ

²⁷ .Να υπολάβωσιν' να θεωρήσουν, να νομίσουν.

²⁸ .Εννοεῖ, προφανῶς, τους παλαιότερους στρατιώτες, χωρίς οικογένεια και μόνιμη κατοικία.

²⁹ .Ἡ Διοικητικὴ Ἐπιτροπὴ δηλώνει ὅτι ἡ χώρα δεν ἔχει τὴν πολυτέλεια να συντηρεῖ στρατεύματα που δεν εἶναι πλέον ἀπαραίτητα.

³⁰ .Εννοεῖ τὴ Διοικητικὴ Ἐπιτροπὴ.

³¹ .Εννοεῖ τὰ διαταχθέντα ἀπὸ τὴν παρούσα και τις προηγούμενες ἐγκυκλίους.

ΠΗΓΗ: ΓΑΚ, Συλλογή Βλαχογιάννη, Περίοδος Καποδίστρια, Κατάλογος Α΄ / Γεν. Γραμματεία. Διοικητική Επιτροπή, φάκ. 100, αρ. 29.

5° /6.8.1832

Αρ.

359

126

Ελληνική Πολιτεία

Πρός τήν Γραμματείαν τῆς Ἐπικρατείας
Ὁ Διοικητῆς Σκοπέλου Σκιάθου κ.λ.π.³²

Ἡ Δημογεροντία Σκιάθου διά τῆς ὑπ' ἀρ. 12 ἀναφορᾶς τῆς διεύθυνε πρὸς τήν Διοίκησιν ταύτην τήν ἐσώκλειστον, αἰτοῦσα δι' αὐτῆς τήν ἀποστολήν τῆς πρὸς τόν Πρόεδρον τῆς συγκροτουμένης ἤδη Ἐθνικῆς συνελεύσεως. ὄθεν ἀποστέλλομεν αὐτήν ἀρμοδίως διά τῆς Γραμματείας ταύτης.

Ἐν Σκοπέλῳ, τῆ 6. Αὐγούστου 1832

Ὁ Διοικητῆς

(τ. σ)

Χρ. Περραιβός

ΠΗΓΗ: ΓΑΚ, Συλλογή Βλαχογιάννη, Περίοδος Καποδίστρια, Κατάλογος Α΄ / Γεν. Γραμματεία. Διοικητική Επιτροπή, φάκ. 99, αρ. 226.

³² .Το έγγραφο είναι ανέκδοτο και δεν περιλαμβάνεται στα εννιά δημοσιευμένα έγγραφα για τον Χρ. Περραιβό από τον Μιχάλη Παπαμιχαήλ. Βλ. «Ο Χρ, Περραιβός διοικητής της Σκοπέλου και έπαρχος της Φθιώτιδας...» ό. π.